

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА БЕЗПЕЧНІСТЮ

DOI: 10.31617/2.2023(48)04
УДК 340.136(477):614.2:339.92

Наталія ПРИТУЛЬСЬКА,

д. т. н., професор, перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
pritulska@knu.edu.ua

Natalia PRITULSKA,

Doctor of Technical Sciences, Professor,
First Vice-Rector for Scientific and
Pedagogical Work
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0002-7365-6196

Дмитро АНТЮШКО,

к. т. н., доцент, доцент кафедри
товарознавства, управління безпекою
та якістю
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
d.antiushko@knu.edu.ua

Dmytro ANTIUSHKO,

PhD (Technical), Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Commodity Science, Safety and Quality
Management
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4135-6439

Наталія НЕСТЕРЕНКО,

к. т. н., доцент кафедри товарознавства,
управління безпекою та якістю
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
n.nesterenko@knu.edu.ua

Natalia NESTERENKO,

PhD (Technical), Associate Professor
of the Department of Commodity Science,
Safety and Quality Management
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3003-0406

ЗАКОН УКРАЇНИ "ПРО СИСТЕМУ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я" – КРОК ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Одним з основних обов'язків держави є забезпечення цінності життя та здоров'я людини. Через це широкого поширення, визнання та застосування у світі набула практика реалізації державними і недержавними інституціями систем громадського здоров'я. Для виконання євроінтеграційних зобов'язань прийнято Закон України "Про систему громадського здоров'я", що зумовлює необхідність чіткого розуміння його змісту та норм, які регулюватимуть не лише заходи щодо моніторингу, реагування, профілактики захворювань

THE LAW OF UKRAINE "ON THE PUBLIC HEALTH SYSTEM" – A STEP TOWARDS EUROPEAN INTEGRATION

One of the main state duties is to ensure the value of human life and health. Due to this, the practice of public health systems implementation by state and non-state institutions has become widespread, recognized and widely used in the world. In order to fulfill European integration obligations, the Law of Ukraine "On the Public Health System" was adopted, which necessitates a clear understanding of Law's content and norms, which will regulate not only measures for monitoring, response, and prevention of diseases in the country, but also the process of creating

Copyright © Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

в країні, а й процесу створення належних умов для санітарно-епідемічного благополуччя населення, усіма зацікавленими суб'єктами, включно з операторами ринку і споживачами продукції. Проте з набуттям Законом чинності виникла проблема, пов'язана з проведенням санітарно-гігієнічної експертизи. Під час виконання дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: науковий аналіз змісту та вимог Закону України "Про систему громадського здоров'я" та інших доповнювальних законодавчо-нормативних актів, їх конкретизації, порівняння, синтезу, узагальнення, резюмування, визначення перспектив практичної імплементації, формулювання підсумкових висновків. На основі аналізу положень дослідженого Закону встановлено, що ним регламентовано основні принципи, завдання, суб'єктів, їх повноваження, визначено процедури реалізації системи громадського здоров'я, імплементації державної політики щодо профілактики та лікування захворювань, популяризації здорового способу життя людей, збільшення його тривалості, якості відповідно до визнаних світових, зокрема європейських, досвіду та реалій. Визначено також, що передбачені норми зумовлюють правову колізію щодо гарантування безпечності представленої на ринку продукції. Прийняття Закону України "Про систему громадського здоров'я" має позитивний вплив на удосконалення заходів для забезпечення охорони здоров'я населення, зокрема завдяки оновленню передбачених норм, інтеграції вітчизняної системи в європейську. Проте подальшого доопрацювання та врегулювання потребує ситуація, пов'язана із засвідченням та гарантуванням безпечності представленої на ринку продукції.

Ключові слова: система громадського здоров'я, законодавче забезпечення, профілактика захворювань, реагування на небезпечні чинники.

JEL Classification: H51, I13, K32.

Вступ

Загальноприйнято, що одним з основних обов'язків держави, зокрема України, є забезпечення цінності життя та здоров'я людини, здійснення контролю за безпечністю та якістю продукції, а також робіт і послуг (Конституція України, 2000, 1 січня). Зважаючи на це, забезпечення належних умов для збереження здоров'я людей, профілактики появи захворювань і розладів, подовження тривалості

appropriate conditions for sanitary-epidemic well-being of the population, by all interested subjects, including market operators and product consumers. However, with the entry into force of the Law, a problem related to the sanitary and hygienic examination has arisen. While conducting the research a complex of general scientific and special research methods was applied, including a scientific analysis of the content and requirements of the Law of Ukraine "On the Public Health System" and other supplementary legislative and regulatory acts, their specification, comparison, synthesis, generalization, summarization, determination of prospects for practical implementation, formulation of final conclusions. Based on the analysis of the provisions of the studied Law, it was established that it regulates the main principles, tasks, subjects, and their powers, defined the procedures for the implementation of the public health system, the implementation of state policy on the prevention and treatment of diseases, the promotion of a healthy lifestyle for people, and the extension of its term, quality in accordance with recognized world, in particular European, experience and realities. It was also established that the stipulated norms cause a legal conflict regarding guaranteeing the safety of the products presented on the market. The adoption of the Law of Ukraine "On the Public Health System" has a positive effect on the improvement of measures to ensure public health protection, in particular due to the updating of the provided norms, integration of the domestic system into the European one. However, the situation related to the certification and guarantee of the safety of the products presented on the market needs further refinement and regulation.

Keywords: public health system, legislative support, disease prevention, response to dangerous factors.

життя та працездатного періоду, створення належного санітарно-епідеміологічного середовища, стимулювання здорового способу життя набувають підвищеної важливості. Саме з цією метою у сучасних умовах на міжнародному та національних рівнях широке поширення і визнання отримала практика реалізації державними та недержавними інституціями систем громадського здоров'я.

Будучи членом ООН, Україна долучилася до підписання та реалізації Цілей сталого розвитку, визначених Генеральною асамблеєю цієї організації в "Порядку денному у сфері сталого розвитку до 2030 року" (UN, 2015). Одним із визначених у документі завдань є формування та забезпечення міцного здоров'я населення, для досягнення чого передбачено визначення та розділення повноважень зацікавлених сторін у цій сфері. Імплементация окреслених норм на національних рівнях, зокрема в Україні, передбачає створення та розвиток комплексної системи громадського здоров'я, компонентами якої є діяльність і заходи, яких вживається всіма причетними суб'єктами, зокрема органами державної влади, включно з виконавчими та місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, юридичними особами, науковими установами, громадськими об'єднаннями, для його зміцнення у населення, запобігання виникненню захворювань, подовження тривалості життя.

До недавнього часу в Україні діяла значна кількість законодавчо-нормативних актів, що врегульовували відносини в системі охорони здоров'я населення, проте для належної реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (2022, 25 жовтня), зокрема норм глави 22, що стосуються профілактики інфекційних захворювань, системи безпеки крові, заходів із боротьби з тютюнопалінням, Верховною Радою України прийнято Закон України "Про систему громадського здоров'я" № 2573-IX (2023, 6 листопада) (далі *Закон*). Цей законодавчий акт був підписаний Президентом В. Зеленським 29.09.2022, проте набуття ним чинності відбулося через 12 місяців – з 01.10.2023.

Введення в дію цього *Закону* зумовлює необхідність чіткого розуміння його змісту та норм, які регулюватимуть не лише заходи щодо моніторингу, реагування, профілактики захворювань в країні, а й процесу створення належних умов для санітарно-епідемічного благополуччя населення усіма зацікавленими суб'єктами, включно з операторами ринку та споживачами продукції.

Варто зауважити, що з набуттям *Законом* чинності скасовано дію Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Постанови Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення". У результаті цього, згідно

з нормами чинного *Закону* здійснення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, видачі відповідних висновків за результатами її проведення наразі не передбачено. Водночас відповідно до основного закону держави (Конституція України, 2000, 1 січня) саме її обов'язком визначено здійснення контролю за безпечністю та якістю продукції, усіх видів послуг і робіт. З огляду на це виникає проблема правової невизначеності, що створює ризики, пов'язані з виробництвом і ринковим обігом продукції, зокрема харчової. Органи ж державної влади й місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише базуючись на нормах чинного законодавства.

Дослідження сутності, значення та важливості застосування систем громадського здоров'я як на глобальному, так і національному рівнях, у т. ч. в Україні, проблематики діяльності та заходів у цій сфері висвітлено в наукових працях багатьох закордонних і вітчизняних вчених. Зокрема, дослідниками *Jarvis T. et al.* (2020) проаналізовано значення та роль систем громадського здоров'я, здійснено оцінку відмінностей між системами охорони здоров'я, визначеними на державному рівні, та системами забезпечення громадського здоров'я.

У праці *Hoffman* та *Cole* (2018) охарактеризовано основні суб'єкти світового ринку забезпечення здоров'я, визначено структуру та динаміку взаємодії між ними під час надання послуг населенню у цій сфері в контексті глобальних викликів.

Filip et al. (2022) досліджено роль системи громадського здоров'я в подоланні глобальної епідемії, спричиненої поширенням вірусу *SARS-CoV-2*. З огляду на результати дослідженого матеріалу встановлено значну користь систем громадського забезпечення здоров'я для контролю за поширенням нових інфекцій і майбутніх епідемічних спалахів.

Авторами *Stepien et al.* (2022) наведено результати аналізу передового досвіду у сфері забезпечення громадського здоров'я, визначено критерії оцінки кращих практик, перспективи їх поширення, що сприятиме подоланню розбіжностей, які спостерігаються між країнами, щодо усунення факторів ризику та супутніх захворювань.

У науковому матеріалі, представленому Берзіною (2022), досліджено сутність терміна "громадське здоров'я", проаналізовано нормативне забезпечення щодо імплементації системи громадського здоров'я в державі, її роль у профілактиці захворювань, негативних фізичних і психологічних станів, подовженні тривалості життя представників населення, наведено пропозиції для системного оновлення нормативної бази у цій сфері.

У праці Корвецького (2019) подано матеріал щодо процесу реформування вітчизняної системи охорони здоров'я в контексті євроінтеграції, зокрема проаналізовано сутність і роль заходів щодо

забезпечення здоров'я населення як одного з основних пріоритетів державної політики.

Мета роботи – дослідження змісту та новацій Закону України "Про систему громадського здоров'я" № 2573-IX (2023, 6 листопада), особливостей і специфіки визначених у ньому норм, зокрема заходів щодо забезпечення санітарно-епідеміологічної безпеки продукції, представленої на споживчому ринку.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання:

- проаналізувати зміст і положення прийнятого Закону України "Про систему громадського здоров'я";
- дослідити переваги впровадження визначених *Законом* норм;
- проаналізувати сутність правової колізії, що виникла за скасування необхідності здійснення експертизи безпечності продукції.

Гіпотезою дослідження визначено твердження, що науковий аналіз положень Закону України "Про систему громадського здоров'я", визначення переваг і недоліків встановлених ним норм уможливить ефективніше забезпечити зацікавленими сторонами у цій сфері належного рівня громадського здоров'я населення України.

При підготовці та виконанні роботи застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме: науковий аналіз змісту та вимог *Закону* та інших доповнювальних законодавчо-нормативних актів, їх конкретизації, порівняння, синтезу, узагальнення, резюмування, визначення перспектив практичної імплементації, формулювання підсумкових висновків.

Основна частина дослідження представлена у формі аналізу положень *Закону* та перспектив імплементації визначених ним норм.

1. Результати аналізу змісту Закону України "Про систему громадського здоров'я"

Проведений аналіз історії розробки проєкту прийнятого *Закону* свідчить, що робота над певними положеннями, сформульованими в ньому, розпочалася досить давно, зокрема, коли після підписання Угоди про асоціацію (Документ 984-011, 2022, 25 жовтня) було розпочато реформування системи охорони здоров'я. Визначені в *Законі* норми є результатом діяльності багатьох експертів, у т. ч. представників ВООЗ, ЄС, *USAID (Convictus, 2023)*. У Верховній Раді України проєкт *Закону* (реєстраційний номер 4142) зареєстровано 22.09.2020 за ініціативою групи з 14 народних депутатів, представників Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування. Водночас через тривалий процес громадських і політичних дискусій, зокрема у зв'язку з епідемією, спричиненою поширенням коронавірусної інфекції *COVID-19*, процес його прийняття зайняв майже 2 роки. Також доречно зауважити, що цей законодавчий

акт набув чинності через рік після її набрання: з 06.11.2023 введено поточну редакцію, а з 11.02.2024 актуальною буде наступна.

Характеризуючи досліджуваний *Закон* загалом, необхідно констатувати, що провідною його метою є визначення та забезпечення ефективного функціонування вітчизняної системи громадського здоров'я, заснованої на загальноновизнаних світових і європейських принципах. Це, своєю чергою, дасть змогу створити сприятливі умови для покращення рівня здоров'я населення, запобігання й зниження захворюваності, збільшення тривалості та якості життя людей.

Грунтуючись на результатах проведеного аналізу змісту *Закону*, встановлено, що він складається з преамбули, 9 розділів, включно з прикінцевими й перехідними положеннями, і 56 статей.

Концептуального значення для розуміння й використання дослідженого *Закону* має I розділ "Загальні положення". Зокрема, в ст. 1 представлено визначення використаних термінів, її аналіз дав змогу констатувати, що найбільш важливими доречно вважати такі:

- громадське здоров'я, що ідентифікується як сфера знань, а також організована діяльність суб'єктів системи громадського здоров'я для зміцнення здоров'я, запобігання хворобам, підвищення якості та тривалості життя;

- державні медико-санітарні нормативи (санітарні нормативи) – передбачені уповноваженим органом державної влади, обов'язкові для дотримання параметри безпечності середовища життя й епідемічного добробуту, що є науково ризик-обґрунтованими на основі норм щодо безпеки для життя та здоров'я людини за важливими для організму кількісними та якісними медичними показниками, недотримання яких може призвести до шкідливого впливу;

- державні медико-санітарні правила (санітарні регламенти) – вихідні для забезпечення державних медико-санітарних нормативів, обов'язкові для виконання вимоги та заходи, недотримання яких створює загрозу життю і здоров'ю людини, майбутніх поколінь. Визначено, що до них належать затверджені центральним профільним органом виконавчої влади державні санітарні, санітарно-гігієнічні, санітарно-протиепідемічні, санітарно-епідеміологічні, гігієнічні, протиепідемічні норми та правила, державні санітарні регламенти;

- детермінанти здоров'я – це комплекс індивідуальних, соціальних, економічних, екологічних чинників, що визначають стан здоров'я людей, контингентів чи груп населення. Передбачено, що ними є індивідуальні (генетичні й поведінкові особливості певної особи), соціальні (харчова продукція, житло, особливості зайнятості, освіта, медичне забезпечення) та економічні (стан і рівень економічних можливостей) детермінанти здоров'я;

- єдине здоров'я тлумачиться як підхід, заснований на комплексній взаємодії різних сфер, зокрема медицини, забезпечення

безпеки харчування, праці, збереження довкілля, й орієнтований на створення, реалізацію програм, забезпечення державної політики, законодавчо-нормативного регулювання та проведення наукових досліджень для підтримки та покращення захисту здоров'я представників населення, його санітарно-епідеміологічного добробуту;

- медико-санітарні (санітарні й протиепідемічні) заходи – комплекс визначених організаційних, адміністративних, нормативно-правових, медичних, технічних, екологічних, ветеринарних й інших заходів, спрямованих на ліквідацію та/або мінімізацію негативної дії на організм людини факторів довкілля, запобігання появі й поширенню хвороб, їх ліквідацію для захисту здоров'я населення, його санітарно-епідемічного добробуту;

- система громадського здоров'я визначена як комплекс заходів і засобів, використовуваних суб'єктами цієї сфери, що спрямовані на захист і зміцнення здоров'я осіб, запобігання захворюванням, покращення якості та подовження тривалості життя, створення санітарно-епідемічного благополуччя.

У процесі проведеного аналізу положень *Закону* встановлено, що реалізація системи громадського здоров'я має здійснюватися на основі принципів законності, справедливості, цілісності, орієнтованості на інтереси населення, мінімізації негативного впливу, залученості та відповідальності, своєчасності заходів, міжгалузевого співробітництва, імплементації міжнародно визнаних практик, обґрунтованості рішень, запобігання дискримінації щодо здоров'я.

Встановлено, що нормами *Закону* визначено основні завдання досліджуваної системи – забезпечувати організацію й імплементацію її оперативних функцій, у загальному сенсі орієнтованих на моніторинг, захист і зміцнення здоров'я населення. Проаналізовано також, що їх реалізація має забезпечуватися шляхом виконання передбаченого на державному рівні комплексу регуляторних й інформаційних заходів.

Базуючись на результатах проведеного аналізу *Закону*, з'ясовано, що суб'єктами відносин у сфері громадського здоров'я є Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, головна експертна установа у цій галузі, органи державного нагляду (контролю) за дотриманням норм санітарного законодавства, інші органи державної влади, центри контролю й профілактики захворювань, наукові установи, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, заклади охорони здоров'я, фізичні особи, акредитовані лабораторії, громадяни України, іноземці й особи без громадянства, які проживають в Україні, міжнародні організації, інші учасники цього процесу.

На основі здійсненого аналізу розділу II *Закону* встановлено, що цим документом чітко визначено передбачені повноваження у сфері громадського здоров'я для Кабінету Міністрів України, центральних

органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, головної експертної установи в досліджуваній сфері, інших центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Варто також зазначити, що ст. 14 і 15 *Закону* передбачено права та обов'язки суб'єктів господарювання, фізичних осіб у сфері громадського здоров'я. Зокрема, передбачено, що ці учасники досліджуваної сфери відносин мають право одержувати інформацію про стан справ у цій сфері, свого здоров'я, отримувати відшкодування збитків, завданих у результаті порушень та/або бездіяльності уповноважених суб'єктів цієї сфери, безпечні для життя й метаболізму харчові продукти, інші умови. Водночас встановлено, що згідно з визначеними нормами *Закону* вони зобов'язанні виконувати вимоги санітарного законодавства, передбачені медико-санітарні й інші заходи, піклуватися про своє здоров'я та здоров'я своїх дітей, не створювати загроз для інших.

Проаналізовано, що розділом III "Епідеміологічний нагляд і готовність до реагування" *Закону* регламентовано мету, провідні напрями здійснення епідеміологічного нагляду, формування та ведення інформаційного фонду громадського здоров'я, процедуру санітарної охорони України від занесення, поширення хвороб міжнародного значення, обліку та реєстрації інфекційних захворювань, роботи в осередках інфекційних уражень, епідеміологічного розслідування епідемій, спалахів захворювань, введення карантинних, обмежувальних проти-епідемічних заходів, здійснення дезінфекційної діяльності, забезпечення готовності, реагування на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. З'ясовано, що ці положення, своєю чергою, визначають належну законодавчу базу, необхідну для дієвого епідемічного нагляду й своєчасного реагування на можливі загрози.

На основі здійсненого аналізу розділу IV "Захист здоров'я населення" *Закону* встановлено, що його зміст визначає основні засади діяльності, передбачає медико-санітарні норми щодо безпечності водних об'єктів і питної води, атмосферного повітря, містобудівної діяльності, житлових приміщень, ґрунтів, забезпечення належного стану території населених пунктів, підтримання радіаційної, біологічної, інфекційної безпеки й відповідного захисту, у т. ч. від інфекційних захворювань, на які страждають люди й тварини (зооантропонозні інфекції), протидії шкідливому шумовому забрудненню, вимоги щодо умов виховання, навчання, роботи. Встановлено, що визначені *Законом* засади та заходи, що значною мірою відповідають міжнародним і європейським практикам, передбачають ефективний медико-санітарний захист осіб, які проживають на території України.

Досліджено, що розділом V "Збереження здоров'я та профілактика хвороб" *Закону* встановлено законодавчі аспекти реалізації комплексу заходів, орієнтованих на підвищення можливості населення контролювати стан власного здоров'я, визначено напрями державної

роботи, спрямованої на збереження здоров'я людей, профілактику захворювань, зокрема неінфекційних, сприяння ведення здорового способу життя та підвищення імунітету. Слід зазначити, що для запобігання інфекційним хворобам *Законом* передбачено проведення профілактичних щеплень, за спеціальним графіком профільного центрального органу виконавчої влади. Також у ході здійсненого аналізу встановлено обов'язковість проходження працівниками суб'єктів господарювання у сфері обслуговування населення відповідно до затвердженого на державному рівні переліку й тими, хто зайнятий на важких роботах, у т. ч. зі шкідливими чи небезпечними умовами праці, медичних оглядів, зокрема попередніх (до прийняття на роботу) і періодичних. Варто констатувати, що зважаючи на важливість збереження здоров'я населення, такі норми доречно вважати обґрунтованими, особливо в контексті недавньої епідемії, зумовленої поширенням коронавірусної інфекції *COVID-19*.

Встановлено, що особливо важливим за змістом і рівнем представлених новацій є розділ VI *Закону*, який регламентує державне регулювання, контроль щодо здійснення захисту здоров'я та санітарно-епідемічного добробуту населення. Передбачено, що для всіх небезпечних факторів, наявних у середовищі життя людини, визначено науково обґрунтовані норми безпечності (державні медико-санітарні нормативи), які за необхідності можуть доповнюватися державними медико-санітарними правилами (регламентами) використання (застосування).

Проаналізовано, що на всі хімічні речовини і речовини біологічного походження поширюється вимога *Закону* щодо державної реєстрації центральним органом виконавчої влади, який здійснює формування державної політики щодо охорони здоров'я, на основі чого вони вносяться до державного реєстру небезпечних факторів. Це має сприяти обмеженню небезпечних чинників у житті людей, спричиненого ними ризику і, як підсумок, кращому забезпеченню здоров'я населення.

Також встановлено, що *Законом* унормовано питання кадрового, наукового, фінансового забезпечення функціонування вітчизняної системи громадського здоров'я. Зокрема, передбачено, що для цього процесу можуть залучатися всі не заборонені законодавством джерела фінансування, а договори на закупівлю необхідних продукції та послуг мають укладатися відповідно до положень *Закону України "Про публічні закупівлі"*.

З огляду на загальні результати проведеного аналізу положень *Закону* доречно констатувати, що вони регламентують основні принципи, завдання, суб'єктів, їх повноваження, визначені процедури реалізації системи громадського здоров'я, імплементації державної політики щодо профілактики та лікування захворювань, популяризації здорового способу життя людей, збільшення його тривалості, якості відповідно до визнаних світових, зокрема європейських, досвіду та реалій.

2. Обговорення правової колізії щодо відміни санітарно-епідеміологічної експертизи та сформульованих пропозицій для її вирішення

Введення в дію *Закону* передбачало скасування *Закону* України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Постанови Верховної Ради України "Про порядок введення в дію *Закону* України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення". Водночас у дослідженому *Законі* відсутні положення стосовно проведення санітарно-епідеміологічної експертизи товарів, процесів їх виробництва. Це пояснюється насамперед прагненням забезпечення відповідності законодавству ЄС. Проте в правовій базі цих країн для гарантування безпечності продукції існує значна кількість технічних регламентів, тоді як в Україні аналогічні нормативні акти практично відсутні.

Через це наразі у законодавчій базі України наявна правова невизначеність стосовно здійснення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, видачі відповідних висновків за результатами її проведення, що передбачено повноваженнями Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужби) (Постанова Кабінету Міністрів України № 667-2015-п, 2015, 2 вересня; Розпорядження Кабінету Міністрів України № 260-р, 2016, 6 квітня).

Така ситуація створює штучні складності стосовно введення продукції в ринковий обіг, участі в тендерних закупівлях через вимоги про наявність документів, що підтверджують безпечність, зокрема належний санітарно-гігієнічний стан. Додаткову загрозу при забезпеченні безпеки продукції здоров'ю споживачів становить також ризик незаконного ввезення товарів, у т. ч. за підробленими документами. Відтермінованим результатом цього може стати також зниження рівня довіри споживачів до виробів, представлених у торговельній мережі, й встановлення ритейлерами додаткових вимог до виробників.

Зважаючи на це, для запобігання небажаним процесам на ринку органам законодавчої та виконавчої влади необхідно врегулювати поточну ситуацію щодо юридичного забезпечення безпечності продукції на ринку, здійснення її санітарно-епідеміологічної експертизи. Виробникам і ритейлерам доречно забезпечувати підвищену уважність при дотриманні норм і орієнтуватися на використання сертифікатів відповідності та науково-технічних висновків. Також для вирішення цієї ситуації актуальним є спільне напрацювання можливих проєктів представниками органів законодавчої та виконавчої влади, виробничих, торговельних і кон'юмерських організацій.

Висновки

Встановлено, що прийняття Закону України "Про систему громадського здоров'я" № 2573-IX (2023, 6 листопада) має позитивний вплив на удосконалення заходів для забезпечення охорони здоров'я населення, зокрема завдяки оновленню передбачених норм, інтеграції вітчизняної системи з європейською. Подальшого доопрацювання та врегулювання потребує ситуація, пов'язана із засвідченням і гарантуванням безпечності продукції на ринку.

Перспективою подальших досліджень є аналіз стану реалізації заходів у сфері громадського здоров'я, удосконалення й імплементації додаткових законодавчо-нормативних актів, що сприятимуть покращенню забезпечення належних умов для життя та здоров'я людей, зокрема безпечності представленої на ринку продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	REFERENCE
Filip, R., Gheorghita Puscaselu, R., Anchidin-Norocel, L., Dimian M., & Savage, W. K. (2022). Global Challenges to Public Health Care Systems during the COVID-19 Pandemic: A Review of Pandemic Measures and Problems. <i>J Pers Med.</i> , 12(8), 1295.	Filip, R., Gheorghita Puscaselu, R., Anchidin-Norocel, L., Dimian M., & Savage, W. K. (2022). Global Challenges to Public Health Care Systems during the COVID-19 Pandemic: A Review of Pandemic Measures and Problems. <i>J Pers Med.</i> , 12(8), 1295.
Hoffman, S. J. & Cole, C. B. (2018). Defining the global health system and systematically mapping its network of actors. <i>Global Health</i> , (14), 38.	Hoffman, S. J. & Cole, C. B. (2018). Defining the global health system and systematically mapping its network of actors. <i>Global Health</i> , (14), 38.
Jarvis, T., Scott, F., El-Jardali, F., & Alvarez, E. (2020). Defining and classifying public health systems: a critical interpretive synthesis. <i>Health Res Policy Syst.</i> , 18(1), 68.	Jarvis, T., Scott, F., El-Jardali, F., & Alvarez, E. (2020). Defining and classifying public health systems: a critical interpretive synthesis. <i>Health Res Policy Syst.</i> , 18(1), 68.
Stepien, M., Keller, I., Takki, M., & Caldeira, S. (2022). European public health best practice portal – process and criteria for best practice assessment. <i>Arch Public Health</i> , (80), 131.	Stepien, M., Keller, I., Takki, M., & Caldeira, S. (2022). European public health best practice portal – process and criteria for best practice assessment. <i>Arch Public Health</i> , (80), 131.
UN. (2015). <i>The Sustainable Development Agenda</i> . https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/	UN. (2015). <i>The Sustainable Development Agenda</i> . https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/
Берзіна, А. Б. (2022). До питання системи громадського здоров'я в Україні. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право</i> , (69), 212-217.	Berzina, A. B. (2022). To the issue of the public health system in Ukraine. <i>Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law</i> , (69), 212-217.
Документ 984-011 "Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони" (2022, 25 жовтня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text	Document 984-011 "Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand" (October 25, 2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Закон України "Про систему громадського здоров'я" № 2573-IX (2023, 6 листопада). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text	Law of Ukraine "On the Public Health System" No. 2573-IX (November 6, 2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text
Конституція України (із змінами) редакція № 27-IX (2000, 01 січня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text	Constitution of Ukraine (with amendments) edition № 27-IX (January 1, 2000). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
Корвецький, О., & Бондарева, Л. (2019). Розбудова системи громадського здоров'я як пріоритет публічної політики України. <i>Актуальні проблеми державного управління</i> , 1(77), 67-71.	Korvetskyi, O., & Bondareva, L. (2019). Development of the public health system as a priority of public policy of Ukraine. <i>Actual problems of public administration</i> , 1(77), 67-71.
Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів" редакція № 667-2015-п (2015, 2 вересня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF#Text	Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Regulations on the State Service of Ukraine on food safety and consumer protection" edition No. 667-2015-p (September 2, 2015). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF#Text
Розпорядження Кабінету Міністрів України "Питання Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів" № 260-р (2016, 6 квітня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2016-%D1%80#Text	Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Issues of the State Service on Food Safety and Consumer Protection" edition No. 260-p (April 6, 2016). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2016-%D1%80#Text
Convictus. (2023). <i>В Україні з'явився Закон "Про систему громадського здоров'я"</i> . http://www.convictus.org.ua/v-ukra%D1%97ni-zyavivsya-zakon-pro-sistemu-gromadskogo-zdorovya/	Convictus. (2023). <i>The Law "On the Public Health System" appeared in Ukraine</i> . http://www.convictus.org.ua/v-ukra%D1%97ni-zyavivsya-zakon-pro-sistemu-gromadskogo-zdorovya/

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори працюють в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів і редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Внесок авторів: Притульська Н. – 25 %; Антюшко Д. – 65 %; Нестеренко Н. – 10 %.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Притульська Н., Антюшко Д., Нестеренко Н. Закон України "Про систему громадського здоров'я" – крок до євроінтеграції. *Міжнародний науково-практичний журнал "Товари і ринки"*. 2023. № 4 (48). С. 44-55. [https://doi.org/10.31617/2.2023\(48\)04](https://doi.org/10.31617/2.2023(48)04)

Надійшла до редакції 19.11.2023.

Отримано після доопрацювання 30.11.2023.

Прийнято до друку 08.12.2023.

Публікація онлайн 22.12.2023.